

Кафедра прикладної філології«21» січня 2025 року № 6

ВДЗП 2.1.2. Медіалінгвістика та основи машинного перекладу

(назва факультету)

2024 – 2025 рік

Робоча програма Медіалінгвістика та основи машинного перекладу
(назва навчальної дисципліни)
для здобувачів вищої освіти ОП Переклад (англійська, німецька)
Спеціальність 035 Філологія

Розробники:

Гайдук Н.А., доцент кафедри прикладної філології, кандидат філологічних наук, доцент

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

©МДУ, 2024 рік
©Гайдук Н.А., 2024 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 02 Гуманітарні науки (шифр і назва)	Обов'язкова	
Семестрових модулів – 1	ОП <u>Переклад (англійська, німецька)</u> Спеціальність <u>035 Філологія</u> (код та найменування спеціальності)	Рік підготовки	
Змістових модулів – 1		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) Портфоліо; Бліц-конференція (виступ кожного до 10 хвилин) по проблемі свого наукового дослідження та його місця в сучасній науковій парадигмі (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми здобуття вищої освіти: аудиторних – 2 самостійної роботи здобувача – 2.5	Рівень вищої освіти Магістр	Лекції	
		16 год.	2 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	2 год.
		Лабораторні	
		-год.	год.
		Самостійна робота	
		59 год.	85 год.
		Індивідуальні завдання	
		1 год.	
		Вид контролю	
		залік	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 33 /67 %

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Формування у студентів вмінь та навичок, що забезпечують ефективне використання ЕОМ в учбовій та професійній перекладацькій діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: типи і види перекладу та засоби досягнення передачі змісту повідомлення іноземною мовою засобами рідної мови і навпаки в галузі комп'ютерної лексикографії.

вміти: користуватися електронними словниками, існуючими програмами-перекладачами; редагувати комп'ютерні переклади.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

навчальна дисципліна є складовою в комплексній підготовці за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» галузі знань – 03 Гуманітарні науки

Передумови для вивчення дисципліни – «Практичний курс та практика перекладу іноземної мови 1(англійська)», « Вступ до перекладознавства».

Компетентності та результати навчання

- знання загальних принципів перекладу, а також навички та уміння його здійснення; здатність використовувати словники, документацію, резюме і технічні засоби, вміння користуватися комп'ютером; друкарські вміння.

-використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності; знати норми літературної мови та вмити їх застосовувати у практичній діяльності.

У здобувачів вищої освіти формуються такі програмні компетентності:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.	
Загальні компетентності	КЗ 2. Здатність бути критичним і самокритичним.	КЗ-2
	КЗ 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	КЗ-3
	КЗ 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	КЗ-7
	КЗ 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	КЗ-8
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	КП 1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.	КП-1
	КП 3. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.	КП-3
	КП 4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.	КП-4
	КП 6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.	КП-6
	КП 7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.	КП-7
Результати навчання		Шифр
РН 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.		РН 3
РН 7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.		РН 7
РН 9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні		РН 9

поняття тощо) та прикладі аспектів обраної філологічної спеціалізації. РН 11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формувати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних. РН 13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та їх обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.	РН 11
	РН 13

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен знати:

- основні закономірності процесу перекладу;
- особливості перекладу як виду мовного посередництва;
- головні види перекладу;
- засоби досягнення адекватності перекладу;
- основи машинного перекладу;
- основи створення найпростіших програм машинного перекладу.

Здобувач вищої освіти повинен вміти:

- виконувати письмовий та усний переклад з іноземної мови на рідну;
- користуватися системами машинного перекладу;
- володіти навичками машинної обробки мовної інформації;
- створювати навчальні комп'ютерні програми;
- редагувати тексти машинного перекладу.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Комп'ютерна лексикографія

Тема 1. Комп'ютерна лінгвістика- основні задачі та проблеми.

Тема 2 . Перспективи розвитку.

Тема 3. Машинні словники.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Діючі системи МП.

Тема 1. Історія розвитку та сучасний стан теорії та практики машинного перекладу.

Тема 2 . Класифікація систем МП.

Тема 3. Діючі системи. Проблеми МП.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма					Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1 Теорія та історія лінгвістичних досліджень												
Тема 1. Комп'ютерна лінгвістика – основні задачі та проблеми.	18	4	2			12		1				14
Тема 2. Перспективи розвитку.	20	4	4			12		1				14
Тема 3. Машинні словники	20	4	4			12						17
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	58	12	10			36		2				45
Змістовий модуль 2. Когнітивна семантика												
Тема 4. Історія розвитку та сучасний стан теорії та практики машинного перекладу.	16	2	2			12			1			20
Тема 5. Класифікація систем МП.	16	2	2			12			1			20
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	31	4	4			23			2			40
Усього годин	89	16	14			59						
Модуль 2												
<i>ІЗ</i>			-	-	1	-			-	-	1	
Усього годин	90	16	14		1	59	90	2	2		1	85

5. Перелік тем і зміст практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин	Результат навчання (РН) за ОП
1	Тема 1. Комп'ютерна лінгвістика – основні задачі та проблеми. Основи медійної лінгвістики.	Ознайомитися із основними питаннями історії становлення філософії мови як науки, теоріями походження мови, основними функціями мови.	2	РН 7, РН 9, РН 11, РН 13
2	Тема 2. Перспективи розвитку систем МП.	Ознайомитися з основними принципами логіко-семантичної програми мови, труднощами пошуку «ідеальної мови», поняттям метамови та способами використання мовних	4	РН 7, РН 9, РН 11, РН 13

		ресурсів		
3	Тема 3. Машинні словники	Ознайомлення із наступними поняттями: мова та світобачення; буття та мова; слово та річ; мова та історична традиція; історичні форми герменевтики; мова та форми часу	4	РН 7, РН 9, РН 11, РН 13
4	Тема 4. Історія розвитку та сучасний стан теорії та практики машинного перекладу.	Вивчення засадничих принципів дискурсивної організації мови	2	РН 7, РН 9, РН 11, РН 13
5	Тема 5. Класифікація систем МП.	Знайомство з принципами мовних характеристик психоаналізу та основними герменевтичними школами	2	РН 7, РН 9, РН 11, РН 13

6. Самостійна робота

№ з/п	Зміст роботи	Кількість годин
1	Підготовка до лекційних занять	7
2	Підготовка до практичних/семінарських/лабораторних занять	16
3	Підготовка до заліку	10
4	Виконання індивідуальних завдань (портфоліо та бліц-конференція (виступ кожного до 10 хвилин) по проблемі свого наукового дослідження та його місця в сучасній науковій парадигмі.)	27
	Разом	60

7. Індивідуальні завдання

Створення методичного портфоліо, що буде складати термінологічний перекладацький мінімум, виконані завдання для самотестування та самоперевірки задля відстеження накопичення досягнень, відслідковування професійного прогресу, представлення діяльності і професійного розвитку за час вивчення дисципліни. Бліц-конференція (виступ кожного до 10 хвилин) по проблемі свого наукового дослідження та його місця в сучасній науковій парадигмі.

8. Методи навчання

В процесі навчання використовуються словесні методи: лекція, лекція-дискусія; наочні: демонстрація матеріалу за допомоги мультимедіа засобів; практичні: науково-дослідні завдання. Основними формами навчання є лекції, семінарські завдання, самостійна робота студентів.

У освітньому процесі використовуються елементи дистанційного навчання. У разі необхідності організації викладання дисципліни повністю в дистанційному режимі всі аудиторні заняття проводяться он-лайн з допомогою Google Meet, посилання на електронний кабінет розміщуються на сторінці курсу на Навчальному порталі безпосередньо перед

лекцією, практичним заняттям або заліком.

9. Засоби діагностики результатів навчання

Проведення поточних опитувань з виучуваної тематики, здійснення автоматичного контролю набутих знань на навичок за допомогою навчального порталу МДУ.

10. Критерії оцінювання

Критерії оцінювання семінарських занять мають вигляд переліку досягнень студентів, серед яких участь і активність в різних видах робіт з детальною шкалою балів, які впливають на оцінку якості виконання індивідуального завдання (ІНДЗ), самостійної роботи студентів (СРС) або модульної контрольної роботи (МКР).

Відмінно ставиться, якщо студент: виконав всі завдання серед яких ІНДЗ, СРС, МКР і набрав відповідну кількість балів; завжди виражає бажання і зацікавленість у вивченні мови; на практичних заняттях розмовляє тільки англійською мовою; активний, часто виступає і задає питання; активно / відмінно працює у команді.

Добре – якщо студент: виконав всі завдання серед яких ІНДЗ, СРС, МКР і набрав відповідну кількість балів; зазвичай виражає бажання і зацікавленість у вивченні мови; на практичних заняттях розмовляє тільки іноземною мовою; іноді виступає і задає питання; добре працює у команді.

Задовільно – коли студент: виконав частково або всі завдання серед яких ІНДЗ, СРС, МКР і набрав відповідну кількість балів; не дуже зацікавлений у вивченні мови; іноді на практичних заняттях розмовляє іноземною мовою; інколи виступає і задає питання; не дуже добре працює у команді.

Незадовільно ставиться в тому випадку, коли студент: не виконав ІНДЗ, СРС, МКР і не набрав відповідну кількість балів; незацікавлений у вивченні мови; практично не розмовляє англійською мовою на практичних заняттях; ніколи не виступає і не задає питання; не працює у команді.

11. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Вид роботи	Кількість годин лекційних та практичних разом	Обсяг кредитів	Кількість балів
Змістовний модуль 1			
Тема 1. Комп'ютерна лінгвістика – основні задачі та проблеми. Основи медійної лінгвістики.	6	0,18	5
Тема 2. Перспективи розвитку.	8	0,24	5
Тема 3. Машинні словники	8	0,24	5
Змістовний модуль 2			
Тема 4. Історія розвитку та сучасний стан теорії та практики машинного перекладу.	4	0,12	5

Тема 5. Класифікація систем МП.	4	0,12	5
Виконання ІНДЗ		1,1	25
Підготовка і складання заліку		1	50
Підсумок	30	3	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всівиди навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, кваліфікаційної роботи, практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Опорні конспекти лекцій, електронний варіант лекцій, матеріали на навчальному порталі Moodle МДУ.

13. Рекомендовані джерела інформації

1. Бацевич Ф.С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських ідей: Підр. К.: Академія, 2008. 356 с.
2. Белова А.Д. Комунікативні стратегії і тактики: проблеми систематики. Мовні і концептуальні картини світу. 2004. Вип. 10. С. 11-16.
3. Дзикович О. В. Комунікативно-прагматичні аспекти мовлення: конспект лекцій. Київ. НТУУ «КПІ», 2015. 85 с.
4. Дротянко Л.Г. Філософські проблеми мовознавства: Посібник. К., 2002. 161с.
5. Селіванова О.О. Основи теорії мовної комунікації: підручник / О. О. Селіванова. Черкаси:Видавництво “Чабаненко Ю. А.”, 2011. 348 с. Режим доступу (Електронний ресурс): <https://acawk.com/doc/selivanova-o-o-osnovi-teori-movno-komunikaci-14441>
6. Семенюк О.А., Паращук В.Ю. Основи теорії мовної комунікації. Навчальний посібник. Київ: Академія, 2010. 240 с.
7. Яшенкова О.В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 312с.

14. Політика навчальної дисципліни

1. Академічна доброчесність здобувачів є важливою умовою для опанування

результатів навчання за навчальною дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролю.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

МДУ виступає за дотримання принципів академічної доброчесності, тому обов'язково використовується сервіс з перевірки робіт здобувачів вищої освіти на плагіат – Unichack, а також доступний безкоштовний сервіс, який здійснює перевірку на плагіат письмових робіт – EduBirdie <https://edubirdie.com/perevirka-na-plagiat> .

Порушенням академічної доброчесності, згідно із Законом України «Про освіту» (ст. 42 п. 4) вважається:

- **академічний плагіат** – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та / або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;
- **самоплагіат** – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- **фабрикація** – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
- **фальсифікація** – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- **списування** – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;
- **обман** – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;
- **хабарництво** – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;
- **необ'єктивне оцінювання** – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

Наведений перелік не є остаточно вичерпним і не охоплює всіх діянь, що можуть містити ознаки порушення академічної доброчесності.

За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до наступної академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (поточний, підсумковий контроль, залік, іспит тощо);
- проведення додаткової перевірки всіх робіт авторства порушника;
- позбавлення наданих МДУ пільг з оплати навчання;
- оголошення догани із занесенням до особової справи порушника;
- відрахування з МДУ;
- інші, відповідно до вимог чинного законодавства та нормативних локальних актів МДУ.

Більш детально тут

Анкетування з академічної доброчесності: <https://docs.google.com/forms/d/1VHzYkdFEGivtV1dsENos1SCDRHfUpGia1YklgQK8j0/edit>

2. Здобувач має право на оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів згідно Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в МДУ.

3. Участь в анкетуванні. Наприкінці навчального семестру здобувачам буде запропоновано заповнити анонімну анкету щодо якості викладання вивчених навчальних дисциплін.

Заповнення анкети є важливою для вдосконалення освітнього процесу та системи внутрішнього забезпечення якості освіти МДУ та дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати вашу думку стосовно покращення змісту навчальних дисциплін.

4. Неформальна освіта. Це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій. Здобувач вищої освіти, який виявив бажання щодо визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, звертається із відповідною заявою про визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, в цілому для навчальної дисципліни /змістового модулю /практичних завдань з навчальної дисципліни/ завдань з практики тощо для здобувачів вищої освіти, до деканату факультету, на якому викладається навчальна дисципліна. Процедура зарахування здійснюється згідно Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті МДУ.

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Медіалінгвістика та основи машинного перекладу
Освітня програма	Переклад (англійська, німецька)
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Кафедра, яка здійснює викладання	Кафедра прикладної філології
Викладач ПІБ, посада	Гайдук Неллі Анатоліївна, доцент кафедри прикладної філології
Електронна адреса викладача	n.gaiduk@mu.edu.ua
Консультації (дата, час, можливості он-лайн консультування)	Онлайн консультування 24/7 Telegram : @nelli_gaiduk WhatsApp +38 098 312 03 70
Посилання на сторінку навчальної дисципліни на Навчальному порталі МДУ	https://moodle.mu.edu.ua/course/view.php?id=14093
Компетентності та програмні результати навчання	Загальні компетентності: КЗ 2. Здатність бути критичним і самокритичним. КЗ 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. КЗ 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. КЗ 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. Спеціальні (фахові) компетентності КП 1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах. КП 3. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки. КП 4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів. КП 6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань. КП 7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних

	досліджень. Результати навчання: РН 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі. РН 7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці. РН 9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладі аспектів обраної філологічної спеціалізації. РН 11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних. РН 13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та їх обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.
--	---

Семестр (и) вивчення	Обсяг (години/ кредити)	Кількість аудиторних годин		Кількість, види індивідуальних завдань	Форма контролю
		лекції денна/ заочна	практ/сем/ лаб денна/ заочна		
2	90/3	16/2	14/2	3, Есе, реферат, анотований конспект	залік

Завідувачка
кафедри прикладної філології

Олена ПЕДЧЕНКО

Гарант ОП

Вікторія КАННА